

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkīyē ādikāvyē yuddhakāṇḍē

॥ viṃśaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ viṃśaḥ sargaḥ ॥

śārdūlaprēraṇayā rāvaṇēna śukaṃ dūtīkṛtya taddvārā
sugrīvasavidhē sandēśasya prēṣaṇam, tatra vānarakṛtā tadīyā
duravasthā, śrīrāmasyānugrahēṇa tasya klēśatō mōkṣaṇam
sugrīvēṇa ca rāvaṇam pratyuttaradānam

tatō nivīṣṭāṃ dhvajinīm
sugrīvēṇābhipālītām ।
dadarśa rākṣasō'bhyētya
śārdūlō nāma vīryavān ॥ 6.20.1 ॥

cārō rākṣasarājasya
rāvaṇasya durātmanaḥ ।
tām dṛṣṭvā sarvatō'vyagrām
pratigamya sa rākṣasaḥ ॥ 6.20.2 ॥

āviśya laṅkāṃ vēgēna
rājānamidamabravīt ।
ēṣa vai vānararkṣaughō
laṅkāṃ samabhivartatē ॥ 6.20.3 ॥

agādhaścāpramēyaśca
 dvitīya iva sāgaraḥ |
 putrau daśarathasyēmau
 bhrātarau rāmalakṣmaṇau || 6.20.4 ||

uttamau rūpasampannau
 sītāyāḥ padamāgatau |
 ētau sāgaramāsādya
 sanniviṣṭau mahādyutē || 6.20.5 ||

balam cākāśamāvṛtya
 sarvatō daśayōjanam |
 tattvabhūtaṁ mahārāja
 kṣipraṁ vēditumarhasi || 6.20.6 ||

tava dūtā mahārāja
 kṣipramarhanti vēditum |
 upapradānaṁ sāntvaṁ vā
 bhēdō vātra prayujyatām || 6.20.7 ||

śārdūlasya vacaḥ śrutvā
 rāvaṇō rākṣasēśvaraḥ |
 uvāca sahasā vyagraḥ
 sampradhāryārthamātmanaḥ |
 śukaṁ sādhu tadā rakṣō
 vākyamarthavidāṁ varam || 6.20.8 ||

sugrīvaṁ brūhi gatvā”śu
 rājānaṁ vacanānmama |

yathāsandēśamaklībaṃ

ślakṣṇayā parayā girā || 6.20.9 ||

tvam vai mahārājakulaprasūtō

mahābalaścarkṣarajaḥsutaśca |

na kaścanārthastava nāstyanartha -

stathāpi mē bhrātṛsamō harīśa || 6.20.10 ||

aham yadyaharam bhāryāṃ

rājaputrasya dhīmataḥ |

kiṃ tatra tava sugrīva

kiṣkindhāṃ prati gamyatām || 6.20.11 ||

nahīyaṃ haribhirlaṅkā

prāptuṃ śakyā kathañcana |

dēvairapi sagandharvaiḥ

kiṃ punarnaravānaraiḥ || 6.20.12 ||

sa tadā rākṣasēndrēṇa

sandiṣṭō rajanīcaraḥ |

śukō vihaṅgamō bhūtvā

tūrṇamāplutya cāmbaram || 6.20.13 ||

sa gatvā dūramadhvāna -

muparyupari sāgaram |

saṃsthitō hyambarē vākyam

sugrīvamidamabravīt || 6.20.14 ||

sarvamuktaṃ yathā”diṣṭam

rāvaṇēna durātmanā |

tat prāpayantaṃ vacanaṃ
tūrṇamāplutya vānarāḥ || 6.20.15 ||

prāpadyanta tadā kṣipraṃ
lōptuṃ hantuṃ ca muṣṭibhiḥ |
sarvaiḥ plavaṅgaiḥ prasabhaṃ
nigrhītō niśācaraḥ || 6.20.16 ||

gaganād bhūtalē cāśu
pratigrhyāvatāritaḥ |
vānaraiḥ pīḍyamānastu
śukō vacanamabravīt || 6.20.17 ||

na dūtān ghnanti kākutstha
vāryantāṃ sādhu vānarāḥ |
yastu hitvā mataṃ bhartuḥ
svamataṃ sampradhārayēt |
anuktavādī dūtaḥ san
sa dūtō vadhamarhati || 6.20.18 ||

śukasya vacanaṃ rāmaḥ
śrutvā tu paridēvitam |
uvāca māvadhiṣṭēti
ghnataḥ śākhāmṛgarṣabhān || 6.20.19 ||

sa ca patralaghurbhūtvā
haribhirdarśitē'bhayē |
antarikṣē sthitō bhūtvā
punarvacanamabravīt || 6.20.20 ||

sugrīva sattvasampanna
 mahābalaparākrama |
 kiṃ mayā khalu vaktavyō
 rāvaṇō lōkarāvaṇaḥ || 6.20.21 ||

sa ēvamuktaḥ plavagādhipastadā
 plavaṅgamānāmṛṣabhō mahābalaḥ |
 uvāca vākyaṃ rajanīcarasya
 cāraṃ śukaṃ śuddhamadīnasattvaḥ || 6.20.22 ||

na mē'si mitraṃ na tathānukampyō
 na cōpakartāsi na mē priyō'si |
 ariśca rāmasya sahānubandha -
 statō'si vālīva vadhārha vadhyaḥ || 6.20.23 ||

nihanmyahaṃ tvāṃ sasutaṃ sabandhuṃ
 sajñātivargaṃ rajanīcarēśa |
 laṅkāṃ ca sarvāṃ mahatā balēna
 sarvaiḥ kariṣyāmi samētya bhasma || 6.20.24 ||

na mōkṣyasē rāvaṇa rāghavasya
 suraiḥ sahēndrairapi mūḍha guptaḥ |
 antarhitaḥ sūryapathaṃ gatō'pi
 tathaiva pātālanamanupraviṣṭaḥ |
 girīśapādāmbujasaṅgatō vā
 hatō'si rāmēṇa sahānujastvam || 6.20.25 ||

tasya tē triṣu lōkēṣu
 na piśācaṃ na rākṣasam |

trātāraṃ nānupaśyāmi
na gandharvaṃ na cāsuram || 6.20.26 ||

avadhīstvaṃ jarāvṛddhaṃ
gṛdhrarājaṃ jaṭāyuṣam |
kiṃ nu tē rāmasānnidhyē
sakāśē lakṣmaṇasya ca |
hṛtā sītā viśālākṣī
yāṃ tvaṃ gṛhya na budhyasē || 6.20.27 ||

mahābalaṃ mahātmānaṃ
durādharṣaṃ surairapi |
na budhyasē raghuśrēṣṭhaṃ
yastē prāṇān hariṣyati || 6.20.28 ||

tatō'bravīd vālisutō -
'pyaṅgadō harisattamaḥ |
nāyaṃ dūtō mahārāja
cāraḥ pratibhāti mē || 6.20.29 ||

tulitaṃ hi balaṃ sarva -
manēna tava tiṣṭhatā |
gṛhyatāṃ māgamallaṅkā -
mētaddhi mama rōcatē || 6.20.30 ||

tatō rājñā samādiṣṭāḥ
samutpatya valīmukhāḥ |
jagṛhuśca babandhuśca
vilapantamanāthavat || 6.20.31 ||

śukastu vānaraiścaṇḍai -
 statra taiḥ samprapīḍitaiḥ |
 vyācukrōśa mahātmānaṃ
 rāmaṃ daśarathātmajam |
 lupyētē mē balāt pakṣau
 bhidyatē mē tathākṣiṇī || 6.20.32 ||

yāṃ ca rātriṃ mariṣyāmi
 jāyē rātriṃ ca yāmaham |
 ētasminnantarē kālē
 yanmayā hyaśubhaṃ kṛtam |
 sarvaṃ tadupapadyēthā
 jahyāṃ cēd yadi jīvitam || 6.20.33 ||

nāghātayat tadā rāmaḥ
 śrutvā tatparidēvitam |
 vānarānabravīd rāmō
 mucyatāṃ dūta āgataḥ || 6.20.34 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvyē
 yuddhakāṇḍē viṃśaḥ sargaḥ ||